

Romano hangos

15. ročník

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 16 • ČÍSLO 18 • VYŠLO 30. LISTOPADU 2014

zprávy

OSTRAVA – Fotbaloví chuligáni surově zmlátili sedmnáctiletého Roma na cestě za nákupem. Fanoušci Baníku Ostrava ve večerních hodinách mladíka srazili pěsti k zemi, kopali do něj a také ho pořežali nožem. Přepadený mladík je dosud v nemocnici, vypovídat zatím nemůže či nechce. Vedle mnoha pohmožděnin má podle všeho i zlomený nos.

DUCHCOV – Na začátku listopadu se zde konalo ustavující zasedání nově zvoleného zastupitelstva města. V zastupitelstvu usedli také tři zástupci extremistické Dělnické strany sociální spravedlnosti (DSSS). Ústecké vedení ČSSD nezrušilo kvůli koalici s DSSS duchcovskou buňku sociální demokracie, jak sliboval Bohuslav Sobotka, nevyloučilo ani žádného člena. Místopředseda Milan Chovanec je přesvědčen o tom, že existovaly i jiné koaliční možnosti než spojení se s neonacisty.

FRANCIE – Zemřel romský kytarista Ricardo Baliardo, známý pod pseudonymem Manitas de Plata. Dříve byl považován za jednoho z nejznámějších evropských umělců ve světě. Baliardo natočil 80 alb a prodal jich kolem 93 milionů. Manitas de Plata zpopularizoval ve světě romskou hudbu a španělské flamenco. Mezi jeho nejlepší přátele patřili takoví umělci jako básník Jean Cocteau, malíři Pablo Picasso a Salvador Dalí a herečka Brigitte Bardotová.

Příchuť, kterou zanechaly komunální volby, ještě delší dobu budeme cítit

foto: Internet

Ty letošní měly dva charakteristické rysy. Prvním bylo, že vítězi ve volbách se staly vesměs místní volební sdružení. Jednoznačně voliči dali najevo svou nespokojenost s dosavadními vládními uskupeními na radnicích v podobě klasických volebních stran. Snad jedině s výjimkou města Prahy se na radnicích strhl nečekaný průvan a nezůstal kámen na kameni, jak se říká. Opět až na výjimky, se sociální demokracie propadali až o tři místa v pořadí. ANO dopadlo lépe a to jedině proto, že si ještě stále stačí uchovávat rys strany volené z protestu.

Tento rys voleb můžeme obecně považovat za úspěšný zejména z pohledu Romů i jiných menšin. Jestliže volební strany naznačují ochotu a snahu o změny ve stávající komunální politice, pak je nemyslitelné, že by do této změny neměl

spadat i problém soužití Romů a s Romy, včetně řešení jejich tíživých sociálních a bytových problémů, spojených se životem na okraji a v izolaci. Do půl roku uvidíme, zda tento předpoklad vyjde.

Tím druhým rysem je okolnost, že v několika městech byly volby na základě rozhodnutí krajských soudů prohlášeny za neplatné, protože údajně došlo ke „kupčení“ s voličskými hlasy. Stalo se tak v městské části Brno-sever, která sama o sobě má počet obyvatel jako kterékoliv okresní město. Došlo k tomu tak, že jeden z Romů chtěl zvýšit početní účast Romů ve volbách a současně podpořit stávajícího starostu ze sociální demokracie, který prokázal dobrý a lidský přístup vůči občanům, kteří v této části měli snad 20 let smůlu, trpíce pod vládou pravicové strany. K podpoře těchto dvou,

řekněme, že bohužel úkolů, použil organizátor voleb již méně chvályhodných způsobů v podobě poskytnutého občerstvení a umírněného pití. Řeklo by se, že nic proti ničemu. Co volby na světě probíhají, probíhají za účasti piva a buřtů, což se považuje za normální, pokud není nikdo k ničemu nucen a nevyplní se mu volební lístek. To se v tomto případě nestalo a soudně neprokázalo. Autor tohoto článku má k dispozici text soudního rozhodnutí. Na rozdíl například od města Chomutov, kde volební lístky byly předem někým jiným než voličem vyplněny.

Naskýtá se otázka, proč za stejný přečin nebylo postiženo ANO v přecházejících parlamentních volbách, kdy sám předseda strany chodil a nabízel koblíhy s ujištěním, že pod jeho vládou bude lépe. Pravda, nenašel se žalobce, nebyl ani soudce.

Pro úplnost dodáme, že stávající starosta městské části Brno-sever ze sociální demokracie podal stížnost k Ústavnímu soudu, ale soudní verdikt nemá charakter odkladného účinku, platí! Nové volby budou a jak k tomu už ustavená koalice se starostou přijde?

Soud se nezabýval otázkou, která určitě je na místě, jak dalece snadno spočítatelná skupina Romů ve výši nějakých 150 lidí mohla výsledek voleb ovlivnit. Tak nám to v té demokracii chodí! Někdy ji dost přeháníme, jindy máme hlubo-

kou absenci prvků demokracie – a nic s tím nenaděláme.

A nakonec skandál, který se našel nikde nezopakoval. V Duchcově se ustavila povolební koalice sociálních demokratů s komunisty a neonacisty, a to v době, kdy už se situace ve městě díky jednomu filantropovi stabilizovala a uklidnila. Díky této nechutné koalici se vášně pravděpodobně rozdmýchají znovu. O to se neonacisté už aktuálně docela snaží. Nejde o morál ani tak jako o tu hrůzu, že zcela otevřený rasismus zvolili občané tohoto města jako způsob řešení. Je to možné? Tady zůstává rozum stát.

Karel Holomek

z obsahu

Téma čísla:
17. listopad

strana 2 a 3

**Humanitární pomoc
na Ukrajině**

reportáž z české výpravy do
zakarpatských romských osad
strana 1 a 7

Mikroměsto

strana 4

Gogol Bordello

profil cikánské punkové kapely
strana 6

Pomáháme Romům – Česká výprava na Ukrajinu

*Dalí jsme jim kus svého srdce,
tak budou vědět,
že někomu to není jedno.
Jejich životy mohou být silnější
a svobodnější...*

Radim Kupec

V Ukrajinských Karpatech nedaleko Užgorodu se nachází zakarpatská vesnice Svaljansk. V samém srdci Svaljansku se nachází velký romský tábor, kde žije přibližně čtyři a půl tisíce Romů. Romano hangos mělo letos možnost navštívit tento tábor a vidět na vlastní oči, jak zde lidé žijí a jak jim pomáhají aktivisté a dobrovolníci z ČR.

Historie spolupráce českých humanitárních aktivistů, podnikatelů, dobrovolníků a dokumentaristů se zakarpatskými Romy ve Svaljansku začala už vloni. Hlavním počinem humanitární mise z Česka byla záchrana romské ženy jménem Marie a její stejnojmenné dcery. Obě se ocitly v nouzi poté, co Marie přišla o muže a její dům se rozpadl.

V troskách zřícené chýše obě Marie musely přežít zimu. Ostatní obyvatelé tábora odmítli Marii pomoc, protože ji považovali za prokletou.

Ze sbírky založené v ČR na pomoc Marii s dcerou a z vlastních zdrojů brněnský podnikatel a humanitární aktivista Radim Kupec nasbíral potřebnou částku 110 000 Kč k výstavbě malého domku na kopečku. Spolu s dvanácti dobrovolníky a týmem dokumentaristů přijel loni v říjnu do Svaljansku a za týden byla práce dokonána. Marie získala poměrně pěkné bydlení a jedním z výstupů byl i dokument, který letos čeští přátelé Marie a její dcery přivezli do Svaljanského tábora.

Letošního humanitárního zájezdu na Ukrajinu se zúčastnilo bezmála dvacet Čechů. Konvoj čtyř aut vezl do Svaljansku desítky pytlů humanitární pomoci. Převážně šlo o dětské oblečení a hračky. Část darů z ČR obdrželi Romové z men-

Pokračování na str. 7

foto: Sabir Agalarov

zprávy

PAŘÍŽ, MOSKVA – Francouzská ultrapravicová politička Marine Le Penová obdržela pro svoji stranu Národní fronta od První česko-ruské banky 9 000 000 eur. Ruská banka jí poskytla úvěr poté, co jí všechny ostatní banky, které o úvěr žádala, odmítly. Půjčka Národní frontě se objevila v době, kdy výrazně ochladly vztahy mezi Evropskou unií a Ruskem kvůli anexi Krymu a pokračujícímu ozbrojenému konfliktu na východě Ukrajiny.

PRAHA – V sobotu 22. listopadu oslavili bývalí členové ROI (Romské občanské iniciativy) 25. výročí vzniku této zatím jediné úspěšné romské strany. I přesto, že tato strana již v současné době neexistuje, zasloužila se v počátečních letech po „sametové revoluci“ o koncipování zásad soužití Romů ve společnosti, které jsou platné dodnes. Mohlo se to stát také proto, že ROI nominovala do tehdejšího Občanského fóra (OF) čtyři své členy, kteří byli v řádných volbách zvoleni poslanci České národní Rady (ČNR), a tam na zmíněném programu pracovali a tyto zásady ve vládě prosadili. Vzpomínku svolal předseda strany JUDr. Emil Ščuka na vlastní náklady. Mnozí zakládající členové ROI přiznali, že ROIka měla zásadní vliv na jejich budoucí práci. I když se s ní v průběhu let rozešli, byla to ona, kdo je nasměroval na práci v občanské angažovanosti, kterou by jinak nedělali. Vzpomeňte i Vy, kteří jste s ROI byli nějak spojeni, na ROI jako příklad dobré praxe.

BRNO – Rastislav Lučanský je Rom a jako nezávislý kandidoval v posledních volbách do brněnského zastupitelstva, bohužel neúspěšně. Ve svém programu se chtěl zaměřit především na boj proti drogám. Jako příslušník olašského kmene je dobře seznámen s tím, jak drogy likvidují především romskou-olašskou mládež. Kvůli tomu ho jeho vlastní etnikum označuje za rasistu a vyhrožuje likvidací. Pan Lučanský je příklad uplatnění hesla ze strany jeho pokrevních bratrů: „Za dobrotu na žebrotu!“ Škoda! Naše redakce mu dává palec nahoru.

HRADEC KRÁLOVÉ – Krajský soud potrestal odnětím svobody Denisu Balogovou ke čtyřem letům vězení a Vlastimila Havlíčka k šesti za kuplířství. To mělo spočívat v tom, že v bytě u Havlíčka sjednávali ženám, často i nezletilým, prostituci, sexuální hrátky nahrávali a Havlíček sám má na svědomí pohlavní zneužití, ohrožování mravní výchovy dítěte a obchodování s lidmi. To vše se odehrávalo v Jaroměři na Náchodsku.

Prohlášení lidí žijících v bytové nouzi

Ve dnech 14.–15. listopadu 2014 se uskutečnilo Národní setkání lidí žijících v bytové nouzi pořádané Platformou pro sociální bydlení, na kterém byly pojmenovány naše skutečné potřeby. Tento dokument je našim oficiálním prohlášením k problematice bezdomovectví a zároveň reakcí na nadcházející Konsenzuální konferenci o bezdomovectví v České republice. Ta se bude konat ve dnech 26.–27. listopadu 2014 a její výstupy budou rovněž doporučeními pro oblast bezdomovectví na vládní úrovni.

Jelikož se obáváme, že naše skutečné požadavky a potřeby nebudou reálně vyslyšeny a zahrnuty, cítíme velkou odpovědnost, a proto jsme se shodli, že našim společným zájmem je, aby bylo dosaženo následovných cílů:

Chceme především bydlet a žít důstojně i s dluhy.
Chceme právo na bydlení a také, aby bydlení bylo dosažitelné pro každého bez rozdílů.

Chceme se vzdělávat, mít práci, spolupracovat na různých úrovních. Chceme mít prostor pro vyjádření našich zájmů a potřeb.

Chceme mít svůj hlas a podílet se na tvorbě zákonů, které se nás týkají. A to jako platní zástupci.

Chceme se zapojovat do různých aktivit týkajících se problematiky bezdomovectví a také zapojit co nejvíce lidí žijících v bytové nouzi.

Chceme, aby bylo dosaženo lepšího přístupu k lidem bez domova a zkvalitnění práce s námi. Chceme, aby se veřejnost dozvěděla o nás více a také to, co to znamená žít venku. My, lidi žijící v bytové nouzi, cítíme rozhořčení a zklamání, že se naše situace a přístup kompetentních nezlepšuje a že je nás čím dál tím víc. V našem společném zájmu je, aby to tak nebylo, a proto se chceme spolupodílet na řešení naší situace.

Chceme být rovnocennými ve společnosti, aby naše základní lidská práva a svobody nebyly porušovány a, v neposlední řadě, chceme mít svůj hlas!

konference.bezdomovectvi@gmail.com (+420) 221 922 284

První Konsenzuální konference o bezdomovectví v České republice se bude konat v prostorách Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, v ulici Sněmovní č. p. 1, Praha 1 – Malá Strana.

Lidi bez domova a jejich podporovatelé!

Praha – Brno – Ostrava

František Lacko

foto: nnj

V Brně se střetli studenti s příznivci DSSS

Příznivci ultrapravicové DSSS včetně Vlastimila Pechance

foto: facebook

BRNO – Menšími potyčkami mezi přívrženci extremistické Dělnické strany sociální spravedlnosti a studenty skončily dvě na sobě nezávislé demonstrace. Zatímco asi 50 extremistů poslouchalo řečníky u lázní na Nových Sadech, z Denisových sadů se blížilo odhadem více než 500 studentů. Policisté je pustili i přes křížovatku Nádražní a Husovy až k lázním, kde studenti provolávali antifacistická hesla.

Policisté zasáhli až ve chvíli, kdy se k sobě obě skupiny nebezpečně přiblížily na několik metrů a agre-

sivnější jedinci vbíhali do skupiny protivníků. Nakonec se policistům podařilo v zárodku hrozící konflikt zažehnat. „Zadrželi jsme zatím jednoho mladíka z řad studentů a předvedli k výsledku, protože zranil příslušníka dělnické strany. Opatření však zatím trvají, i když se situace uklidňuje,“ řekla mluvčí jihomoravských policistů Andrea Straková.

Policie vytlačila neonacisty k hotelu Grand a studenti šli od nádraží ještě na náměstí Svobody, odkud se před 16.00 postupně rozcházeli. Studentskou demonstraci svolalo hnutí Listopadem to nekončí na Ko-

menského náměstí k soše T. G. Masaryka na podporu demokracie a odmítnutí totalitních režimů a myšlenek, které prezentuje právě Dělnická strana sociální spravedlnosti. Ta začala svoje shromáždění na Malinovského náměstí, kde řečnil i její předseda Tomáš Vandas. Odtud se pak vydali k lázním.

Demonstrace příznivců Dělnické strany sociální spravedlnosti se letos v Brně zúčastnil i známý kriminálník Vlastimil Pechanec, odsouzený za rasistickou vraždu svitavského Roma Otty Absolona.

ČTK, nnj

Byly události 17. listopadu 89 přínosné i pro Romy?

25. výročí oněch událostí vybízí k odpovědi na otázku vznesenou v titulu. Ta otázka je v posledním čase velmi frekventovaná, nejen Romy. Otázka, na kterou není možno jednoznačně odpovědět, protože každé proč má své proto a každý může své pocity a současný život porovnávat s tím, jak se mu žilo před 25 léty.

Exprezident Klaus nám vmetl provokativně do tváře své rezoluci: „17. listopad naše očekávání nesplnil!“ Skoro všichni bychom panu exprezidentovi mohli suverénně opáčit a já to učiním troufale za čtenáře Romano hangos: „Hochu, ty si můžeš stěžovat nejméně ze všech, nehleď na to, že některé hrubé nedostatky vznikly ve Tvé režii.“

Často mne potkávají starší ročníky Romů a už z dálky volají: „Za komunistů bylo lépe, že?“

Odpovídám: „Jak komu!“

Podívejme se však na fakta!

Začneme komunistickou mocí: dobré v ní byly jistoty, které každému byly zajištěny a to rovnostářsky. Mohl jsi být dobrý nebo špatný, pořádku jsi měl stejné peníze. Ostatně na tento princip a princip práce za každou cenu celý komunistický systém dojel, jako neudržitelný, nejen ekonomicky.

Špatné bylo, že Romové jako národ nebyli uznáni a byli považováni jen za občany cikánského původu. Důsledky? Asimilace dětí ve školách, ztráta tradičních hodnot Romů v průmyslových centrech,

ztráta pocitu vlastní sounáležitosti i živého jazyka u mnohých.

Nesvoboda v cestování, ve vyjadřování. To většina Romů nepocítovala jako úhonu, ale předáci Romů nemohli prosadit odškodnění Romů za křivdy spáchané na nich během 2. světové války, mnoho Romů se satisfakce nedočkalo.

I někteří Romové byli postiženi ztrátou kvalifikované práce, když se režimu protivili. Známy je osud disidentů Miroslava Rusenka a Karla Holomka, jejichž rodiny pocítily dosti kruté nepřáze režimu. Můžeme se dohadovat, jestli osobní pohodlí a klid jednotlivců vyváží nedostatky ve společnosti v nesvobodě a morálním balastu. To si musí každý nechat projít hlavou.

Je pravda, že dosti početná skupina Romů se dostala po 17. listopadu 89 v průběhu dalších let až do dneška do dosti svízelné situace. To je jistě zklamání. Je však na místě otázka: „Co jsem udělal pro to,

abych se dokázal ve společnosti uplatnit a angažovat se v ní, třeba jen v okruhu své rodiny?“ A to i za cenu, že musíme připustit, že stát není zcela bez viny na tomto stavu. Těžké otázky a ještě těžší odpovědi.

Je také pravda, že svoboda a demokracie jsou k užtku jen tomu, kdo si dokáže uspořádat vlastní život, kdo je na svobodu připraven. V roce 89 na toto zadání Romové připraveni nebyli. A tady je moje poslední poznámka o největší škodě, kterou totalitní režim na Romech spáchal. Nedokázal v nich vyvolat potřebu svobodného ducha, potřebu práce na sobě a umožnil jim pohodlný život dle svých zásad:

„Buď hodný, nestavěj se na zadní a bude Ti dobře!“ Ale za jakou cenu?

Pětadvacetileté výročí 17. listopadu by nám mohlo sloužit právě k tomu, aby si každý z nás dokázal odpovědět na tyto otázky. Už je nejvyšší čas!

Karel Oswald

foto: z bulletinu ke 25. výročí ROI

Anketní otázka

Čí zájmy se odrazily v kauze kupčení s hlasy na Brně-sever?

Milan Danihel
OSVČ, Brno

Co se týče kupčení s volebními hlasy Brno-sever, určitě se mi to nelíbí. To proto, že člověk dokáže využít jiného člověka ke vlastnímu prospěchu. Myslím si, že jsme ve svobodné zemi, a podle toho bychom se měli i chovat. Ale je bohužel smutné, že někteří Romové se nechají manipulovat jinými lidmi. To, že Romové nechodí volit, je špatné, ale myslím si, že dobou se vše zlepšilo. Doufám, že to co se stalo, je velké ponaučení pro všechny, a že určití lidé, kteří chtěli z toho prosperovat, budou možná poučeni.

Marek Filo

zpěvák

Kupčení s hlasy před volebními místnostmi je obrázek představitelů volebních občanů této země. Jsou neoblíbení natolik, že si těmito mafiánskými praktikami upevňují pozici v naší republice. Dle mého názoru, tyto lidi manipulují s důvěrou lidí a neměli by tudíž v politice tohoto státu co dělat.

Aleš Krajčovič
OSVČ, Brno

Jednoznačně pana starosty Hakla. A dál bych to nerozebíral, jenom bych podotkl, že někteří Romové jsou prodejní za polévku a pivo. Ani se nedivím, že jsme Čechům pro smích, že si nás neváží a nechtějí. Mohli jsme komunální volby využít a volit lidi, kteří by se zabývali problematikou Romů. Romové musí důstojně bydlet, žít, musí pracovat a stát by měl všestranně podporovat vzdělávání romských dětí.

Alica Heráková

tisková mluvčí MRK na mateřské dovolené, Brno

Odpověď se, myslím, nabízí. Šlo evidentně o zájmy brněnské ČSSD, konkrétně vedení radnice Brno – sever a kandidáty do Senátu za stejnou stranu, kteří z kupčení s hlasy profitovali nejvíce – politicky. Další zájmy byly finanční, a to na straně těch, kteří za úplatu celou „akci“ uvedli v život. No a jako poslední pak ti, kteří byli využiti, Romové, kteří hlasovali, jak jim bylo přikázáno nebo doporučeno.

Jsem velmi ráda, že díky práci několika organizací a velkému nasazení konkrétních lidí byla celá aféra odhalena a že se budou volby opakovat.

Romové, nebuďte obětí ničích zájmů a nenechte se kupovat!

Marek Buček

kuchař, Brno

Spousta lidí nemá zájem chodit volit, protože tu chybí čestní lidé. V kauze Brno sever se jednalo o to, jak si získat vliv a moc. To je odraz současnosti. Někdo ucítí šanci a okamžitě myslí na to, jak nekalým způsobem ovlivnit situaci ve svůj prospěch.

Kateřina Plachetková

IQRS, sociální pedagog, Brno

Můj názor na tuhle kauzu je takový, že jsme se zase zbytečně očernili před většinou. Zase mají o důvod víc, aby nás diskriminovali. Čí zájem se odrazil na této kauze? Já si myslím, že Haklův zájem. I když o tom nevěděl, tak on byl ten, který z toho vytěžil nejvíce.

Romská občanská iniciativa oslavila 25. výročí vzniku

Dnes, kdy již ROI skončila svoji činnost, se zdá, že tento akt připomínky revolučních událostí 17. listopadu, na nichž i Romové měli svůj podíl, je jen nostalgickou událostí. I kdyby tomu tak bylo, je vždy dobré upozornit na slavné okamžiky činnosti Romů, které zanechaly dosti hlubokou a zřetelně kladnou stopu v celé společnosti. S odstupem času je možno vidět, že se stalo něco výjimečného a slavného v historii Romů, co se do dnešního dne už nezopakovalo.

Ale o nostalgii nejde.

JUDr. Emil Ščuka, který Rojku (tak jsme ji nazývali a tak vešla ve všeobecnou známost) založil, svolal přímé pamětníky a zakladatele první romské politické strany v Československu do divadla v Ko-

runní ulici v Praze a dopřál jim nejen vzpomínky na možná již dávno zašlé časy, ale také zhodnocení toho, co bylo vykonáno ve prospěch Romů dobře, z čeho je třeba se poučit a jaká je perspektiva do budoucna. To pro mladší generace Romů, kteří nic z toho nezažili, může být podstatné.

Už sám název na pozvánce je příznačný: Quo vadis... Romové? (Kam kráčíte Romové?)

Už jen fakt, že Romové byli přímými a všeobecně přijímanými účastníky revolučních událostí 17. listopadu 1989 ukazuje, jaké místo by jim v nové společnosti mělo být přiznáno. Připomeňme jen dvě osobnosti, které se proslavili a představili za všechny Romy před stotisícovými davy na pražské Let-

né: Emil Ščuka a Miroslav Rusenko, který už není mezi námi. Okamžitá a přímá účast a spojení s nejdůležitějšími aktéry oněch událostí, včetně prezidenta Havla, dosvědčila, jakou cestou Romové v Československu půjdou. V žádné jiné postkomunistické zemi se Romové v revolučních změnách takto neprosadili a neproslavili.

I to je hodno záznamu.

Dovolím si jen připomenout několik dalších jmen, které se na založení ROI podíleli a rozvíjeli činnost na dalších místech v republice: Paeddr. Gejza Adam, Andrej Giňa, PhDr. Jana Holomková-Horváthová, JUDr. Klára Samková, Emil Baláž, PhDr. Eva Davidová, CSc., Milan Ščuka, Štefan Gorol, Ladislav Gorol, Michal Husák. Nelze vyjmenovat všechny. Byli přítomni zakládající členové ROI, kteří se stali poslanci České národní rady: Dezider Balog, Zdeněk Guži a autor tohoto článku. Vzpomeňme ještě Ondřeje Giňu a Milana Tatára, ze Slovenské národní rady PhDr. Annu Koptovou.

Všichni, kteří vzpomínali, přiznali, že bez přítomnosti ROI a jejich účasti v ní, by nikdy nepokračovali v další prospěšné činnosti v zájmu Romů, byť by se i s ROI v průběhu času rozloučili. To bylo nesmírně důležité a žádoucí zejména v prvních letech po sametové revoluci.

Veškerá očekávání ovšem splněna nebyla. Ale to už je jiné téma. Kdo u toho byl, spravedlivě vyhodnotí, že přece jen žijeme v době svobodné, která přeje připraveným.

Quo vadis... Romové?, ukazuje tu cestu: připravit se, pracovat na sobě. To je odkaz ROI, jak to chápu já.

Karel Holomek

foto: z bulletinu ke 25. výročí ROI

komentář

Skvělé je, že každý den může být posledním

SABIR AGALAROV

Další křesťanský rok se chýlí ke konci. Zatímco pro někoho je to jen další jeden rok plný mediálních událostí, pro jiného může znamenat další kolo nikdy nekončícího lidského zápasu, jehož číselné vyjádření není až tak podstatné. Jisté je jen jedno: lidstvo ovládla překrásná deprese, která nemá ani tolik společného s ekonomickou situací ve světě nebo válkami, jako mnohem víc s absolutní morální a ontologickou nejistotou jednotlivců. Člověk je jako málokdy v lidských dějinách odkázán sám na sebe. Není žádný systém, žádná ideologie a žádná pravda, o kterou by se mohl opřít a nechat „věci plynout“ mimo sebe. Není na koho se spolehnout. Stejně osamocené jsou i děti, které tráví mnohem víc času se svým telefonem než s rodinou. Tato osamělost je ale kouzelná tím, že skrývá v sobě potenciál naučit člověka tomu, čemu se nenaučil za tisíce let své existence. Svět, ve kterém žijeme, něčím připomíná nemocného rakovinou, jemuž doktoři řekli, ať si zařídí svoje věci, poněvadž ze dne na den tu nemusí být. Pacient ale nějakým zázrakem neumírá. S vědomím, že každý den může být poslední, žije krásně a naplno... Více Vám k tomu řekne Eugen Hutz ze skupiny Gogol Bordello a Veronika Kačová. Zkusme si každý odpovědět na otázku: Co nám rok (dejme tomu 2014) doopravdy přinesl? V politické rovině svět stojí před nepřijemným problémem, kterým je současná ruská vládní garnitura. Česko tento problém zrcadlí chováním svého prezidenta Miloše Zemana, který na sebe upozorňuje čím dál tím víc. Prezident Ukrajiny Petr Porošenko oznámil připravenost své země k válce s Ruskem. Ministr zahraničních věcí Ruské federace Sergej Lavrov na oplátku připustil možnost bodového bombardování Ukrajiny. Britský premiér David Cameron ze své strany volá po úplné izolaci Ruska a Vladimira Putina. Ruská média jsou plná vzteklych propagandistických komentářů a zpravodajských polopравd o představitelích západních zemí. Podobně je to i v západních médiích, kde veškeré ruské zlo dnes mylně spojují s loutkovou osobou řádového zaměstnance sovětské, potažmo ruské, státní bezpečnosti, Vladimira Putina. Zní to jako pikantní předehra ke hlavnímu chodu, který nám přinese třeba už další 2015. díl Lidské komedie.

Přelom v přístupu? V Belgii vznikla škola pro děti kočujících Romů

GENT – V Belgii vznikla první škola pro děti kočovných Romů. Sídli ve stavební buňce a učí se v ní zdarma psát, číst a počítat. Škola má pomoci s jejich začleněním do většinové společnosti, kde jsou často znevýhodněni tím, že nemají ani základní vzdělání.

Slovenská Romka Marta Modesteová potkala svého manžela v Košicích a odjela s ním do Belgie. V karavanu cestují po celé Evropě, v létě i po Česku. Své děti nevypravují do školy na osmou ráno, jak je zvykem, ale až k poledni. „Mám už šest dětí. Už jsou velké. Je mi tu velmi dobře,“ říká Marta.

Když se rodina dopoledne připraví, belgická učitelka si může děti vzvednout. Bez ohledu na jejich věk nebo znalosti. „Kdyby děti nešly do školy, neuměly by číst a psát. Teď to umí,“ konstatovala Agnes Van Campová.

Tím, že kočovní Romové cestují z místa na místo, nechodí na cestách do školy. Ta proto v Gentu přišla za nimi. „Píšeme. Hrajeme si,“ pochvaluje si belgická žačka Susuta Modesteová.

Ne všichni jsou tu nutně chudí. Jsou to obchodníci a kočování je jejich styl života. „Prodáváme a nakupujeme auta. Na export,“ prohlásil Rom Pilly Modeste. Jenže většina ze sedmi tisíc zahraničních Romů, kteří přišli do Gentu, je bez práce, škol, a proto i bez budoucnosti.

Historické město si stěžuje, že nemá volné byty ani dost peněz na vzdělání a sociální dávky. „Je to problém pro celou Evropu, pro celé země, nejen pro Antverpy, Brusel nebo Gent,“ prohlásil místostarosta pro rovné příležitosti Resul Tapmaz.

Škola v kontejneru přišla město v přepočtu na téměř 300 tisíc korun. Je to vzkaz Belgie na Slovensko, do Rumunska nebo Česka, že klíčový pro zlepšení situace Romů je přístup ke vzdělání.

Ve více než pětadesátimilionové Francii nyní žije 250 000 až 300 000 Romů. Většina z nich má francouzské občanství.

Bývalý ministr vnitra Manuel Valls před rokem prohlásil, že by se měli vrátit do Rumunska a do Bulharska. Podle něj se nelze domnívat, že se dokážou začlenit do společnosti. Průzkum pak ukázal, že stejného názoru je většina společnosti.

Bohumil Vostál pro ČT24
foto: ČT24

Celá reportáž je ke shlédnutí na www.ceskatelevize.cz/ct24

Rozhovor s Patrikem Jablonským

Zdravím tě, Patriku, v první řadě se nám představ celým jménem, kolik ti je let? Z jakého města pocházíš? A kde pracuješ?

Ahoj, zdravím všechny čtenáře. Mé jméno je Patrik Jablonski, je mi 25 let, pocházím z Karviné a momentálně podnikám ve finančním sektoru.

V první řadě se tě musím zeptat, co tě inspirovalo k tomu, že jsi začal trénovat kulturistiku?

Já se věnoval sportu vlastně od mala. Začalo to tenisem a pak jsem deset let hrál fotbal za místní městský klub Karviná. Zkoušel jsem různé druhy sportu a řekl bych, že už od mala jsem byl velice talentovaný a všestranný sportovec. Ke kulturistice jsem se dostal poté, co se mi při fotbale přihodilo docela komplikované zranění kolene, které mě postavilo na 1 rok mimo hru. Na doporučení fotbalového trenéra jsem začal navštěvovat místní posilovnu, ve které byl také kulturistický oddíl, za který závodil i juniorský mistr světa Antonín Kirvej. Chytlo mě to natolik, že když už jsem se mohl vrátit k fotbalu, kdy má stehna byla velmi silná stálým posilováním, tak můj milovaný fotbal šel stranou a naplno jsem se začal věnovat kulturistice. Dostal jsem se do juniorské reprezentace a z knížek a později i z reprezentačních srazů jsem získával mnoho znalostí ohledně stravy a správného cvičení.

Jakých soutěží ses zúčastnil? Co jsi všechno vyhrál? Jaká byla konkurence?

Začínal jsem soutěžení v dorostu, kdy mi bylo 17 let a hned na první soutěži, kterou bylo Mistrovství Moravy, jsem obsadil druhé místo a o týden později na Mistrovství ČR čtvrté místo. Po této zkušenosti jsem v závodění chtěl pokračovat a vždy se umístit co nejlépe. Rok nato jsem vyhrál svou kategorii a stal se juniorským mistrem Moravy. Za další rok jsem se stal i absolutním mistrem Moravy v nejtěžší juniorské kategorii a na MČR jsem obsadil hezké třetí místo, pak to pokračovalo už mistrovstvím Evropy a mistrovstvím světa. Tento rok jsem závodil v mužské kategorii na nejprestižnější amatérské soutěži světa Mr. Olympia, kde byla konkurence opravdu velká.

Jaký je tvůj cíl v kulturistice?

Mým cílem je uspět na jedné z prestižních světových soutěží jako je Mr. Olympia Amateur nebo Arnold Classic. Největším snem by pro mě bylo získat profi kartu a věnovat se tomuto sportu na nejvyšší úrovni.

Navštívil jsi USA, za jakým účelem jsi tam letěl? S kým ses tam potkal?

Do USA jsem se chtěl vždy podívat, byl to můj sen, který se mi splnil. Cestoval jsem po Kalifornii, navštívil jsem svou rodinu a prohlídl si místa, která pro mě mají velký význam. Měl jsem možnost zacvičit si na legendární Muscle beach, která je kolébkou kulturistiky a zrodila se zde hvězda Arnold Schwarzenegger. Nezapomenutelný zážitek pro mě byl pobyt ve městě Las Vegas, kde se konala nejvýznamnější kulturistická soutěž světa Mr. Olympia a letos slavila 50. výročí. Potkal jsem se zde s největšími osobnostmi tohoto sportu jako je Ronnie Coleman, Dexter Jackson nebo vítěz této soutěže Phil Heat.

Jaký máš názor na romskou kulturu? A celou problematiku?

Hodně se o tom v poslední době hovoří, ale málokdo má nějaký rozumný názor a správný návod, jak tuhle problematiku řešit. Ať se nám to líbí nebo ne, tak problematika to bohužel opravdu je. Nikdy jsem na Romy nemohl říct nic špatného, měl jsem vždy mnoho přátel mezi Romy a vycházel jsem s nimi velice dobře. Ale vzhledem ke špatným zkušenostem v poslední době ve městě, kde bydlím, vzrůstá kriminalita, náctiletí Romové okrádají důchodce, vykrádají provozovny, vyhrožují lidem na ulici atd., mám na romskou kulturu bohužel spíše negativní názor. Ale také musím podotknout, že mezi Romy mám i pár přátel, kteří jsou pracovití, cílevědomí a svou pevnou vůli dosáhli úspěchů, a přesně takhle by to mělo fungovat. Samozřejmě opravdu hodně záleží na rodičích, aby dali dětem ten správný směr do života a ukázali, že se dá žít i normálně.

Jaká je příprava na závody? Kolik času strávíš v posilovně?

Příprava na soutěž má několik fází. Začíná to objemovou fází, kdy se během roku snažím přibrat co nejvíce svalové hmoty. Pak následuje náročnější část přípravy, která spočívá v tom, že několik měsíců před soutěží musím držet striktní dietu a snažit se spálit co nejvíce podkožního tuku a pracovat na prokreslení svalstva.

Během přípravy cvičím šest dní v týdnu, jeden den je odpočinkový, který je nutný k regeneraci organismu. Člověk musí mít pevnou vůli a odhodlání, pokud chce dosáhnout dobrých výsledků v kulturistice. To se ovšem netýká jenom sportu, ale i života.

Kulturistika, ale i jen rekreační cvičení v posilovně se stává pro lidi životním stylem a hodně se ve světě rozrůstá a jsem rád, že i u nás v ČR. Mladým lidem dodává cílevědomost a disciplínu, protože to není jen o tom jít a zvednout párkrát činku, ale i naučit se správné stravovací návyky, aby celý organismus dobře fungoval.

Mnohokrát děkuji za rozhovor a doufám, že jsem aspoň někomu vtisknul myšlenku něco pro sebe i své okolí dělat, ať už pracovat nebo sportovat, protože tohle nám dává disciplínu.

rozhovor vedl Lukrecius Chang

Paměť Cejlu a literatura se podruhé setkaly na Mikroměstě

Mikroměsto proběhlo tento rok již podruhé.

Série literárních čtení s názvem Mikroměsto pořádaná Muzeem romské kultury se letos uskutečnila již podruhé. V sobotu 8. listopadu si na tři stovky diváků poslechly interpretaci etnických literatur z úst brněnských herců divadla Husa na provázku a všestranného umělce Gejzy Horvátha.

Ivana Hloužková četla v bazénu Ponávka za nepřerušného provozu povídky ze židovské literatury s názvem *Jak jedli Židé v Čechách a na Moravě* od Ruth Bondyové. Už tak úsměvné povídky dostaly nový rozměr současnou přítomností diváků a plavajících. Ti tak Ivaniným předčítáním obdrželi malý bonus k samotné vstupence do bazénu. Kromě příjemného pobytu ve vodě si poslechli i povídky *O polévce* a *Jak se Židé stravovali v Terezíně*.

Další čtení se odehrávalo stejně jako loňský rok v zaplněném klubu Clubwash na ulici Stará. Ondra Jiráček si zasloužil velký potlesk za humornou interpretaci indiánské literatury z knihy Gordona Johnso-
na Indiánský psi žerou fazole.

Ve slibně se rozjíždějící provozně Café Pod Platanem na ulici Bratislavské se nesla slova Gabriely Štefanové Ježkové. Hispánskou tvorbu zde reprezentoval Gabriel García Márquez se svými *Dvanácti povídkami o poutnících*. Takto vydatná návštěva ve stylové kavárně berlínského stíhu určitě nebyla naposled.

Jako poslední začal číst pro všechny generace inspirativní umělec Gejza Horváth v Muzeu romské kultury. K jeho povídce čtené v romštině doplnila českou verzi ředitelka muzea Jana Horváthová. Gejza je nejen textař, a tak do celkové textového projevu Mikroměsta přidal také hudbu, když zazpíval a zahrál na kytaru.

Součástí Mikroměsta byla soutěž, ze které si čtyři výherci odnesli knihy, z nichž se četlo. Akce jako taková se konala podruhé a vedle pobavení ukázala na to, jak se od minulého ročníku změnila oblast Cejlu. Nadále pokračující gentrifikace (proces, při němž ceny pozemků a domů původně chudinských čtvrtí v blízkosti historických jader měst rostou, a s tím dochází k odsunu původních obyvatel) města jej

výrazně mění. Opravené domy a chodníky si přeje pravděpodobně většina společnosti. Otázkou zůstává, jak moc je změna přínosná pro komunitní rozměr tohoto prostoru se silným geniem loci. O to víc je důležité vnímat snahy klubů, kaváren a dalších institucí, které tento

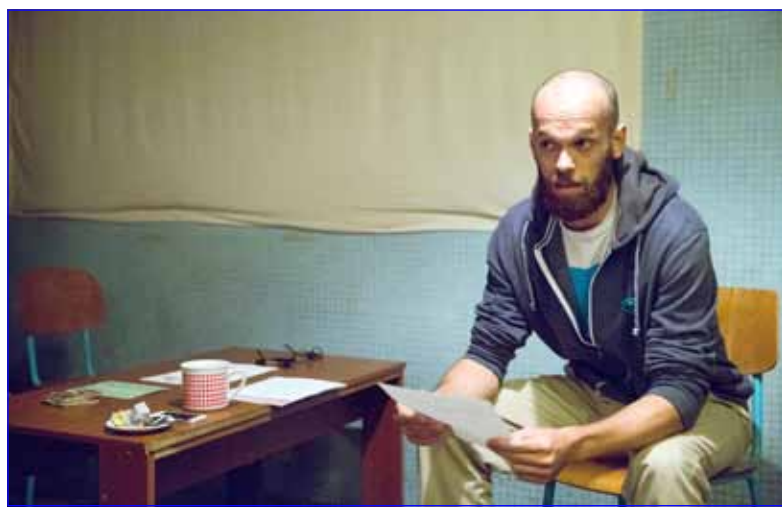
pocit z místa nadále utváří a umožňují setkávání. Také díky nim si můžeme uvědomovat vzájemné vztahy a existenci lidí z různých důvodů se zde potkávajících.

Filip Johánek

Muzeum romské kultury

foto: Lenka Grossmannová

z nesebírkové kolekce MRK

Ondra Jiráček sklídl úspěch s interpretací indiánské literatury.

Gejza Horváth s Janou Horváthovou seznamují diváky s romskou literaturou.

Ivana Hloužková četla v bazénu Ponávka při plném provozu.

Úspěch děvčat z Romského komunitního centra Lačo jilo

V Hranicích na Moravě se dne 15. 11. 2014 konala taneční soutěž Terne čercheňa 2014, které se účastnilo i devět děvčat z RKC Lačo jilo z Přerova, a to ve dvou kategoriích: 1) Čardáš, 2) Hip-hop, ve kterých zaznamenala velký úspěch.

V sobotu 15. listopadu skupina devíti děvčat a dvou pracovníků z RKC Lačo jilo nastoupila do rychlíku směr Hranice na Moravě, kde se ve sportovní hale setkala 26 tanečních souborů z celé Moravy a Slezska, aby předvedly své umění, nadání a souhru v tanečních vystoupeních. Bylo to místo, kde se mísily staré romské tradice i nové taneční směry, kterým se mladí lidé věnují.

Po zápisu do docházkové listiny čekalo tanečnice rychlé převlečení do tanečních úborů, poslední úpravy a pak už přesunutí na taneční parket. Když se rozezněly první tóny čardáše Jali Dali zpívaného olašskou zpěvačkou Nótár Mary, dožil čtyř děvčat z taneční skupiny Lače Jilorka (Dobrá srdíčka) vjel nehasnoucí romský temperament, který prozářil celý sál a oživil publikum, jež začalo jásat spolu s našimi tanečnicemi. Jedna taneční kreace střídala druhou, sólové vystupy nahrazovaly skupinové kroky. S posledním tónem a závěrečnou pózou se strhl obrovský potlesk a jásot, který byl první odměnou pro naše tanečnice. Jeden potlesk vystřídal druhý, když vzápětí nastoupila naše druhá taneční skupina Owen style.

Pětice tanečnic z této skupiny vyměnila temperamentní čardáš za vzdorovitý a nebojácný hip-hop. Hudební remix střídal klidnější hudbu s tvrdším stylem vyjadřujícím odvahu nebát se jít svým vlastním směrem, kterou zrcadlily i taneční kreace plné energie, odhodlání, prudkosti a síly. Publikum bylo ohromeno, s jakým odhodláním se naše tanečnice do tance pustily, jak výborně se jim podařilo ztvárnit pocity a emoce, které v nich hudba vzbuzovala. Jejich pohyby jasně a zřetelně mluvily za ně.

Po předvedení všech 26 skupin následovala přibližně hodinová diskotéka, do níž se zapojili téměř všichni přítomní. Po ní následovalo s napětím očekávané vyhlášení výsledků. Nejprve byly vyhlášeny výsledky kategorie čardáše: Na čtvrtém, třetím ani druhém místě se naše taneční skupina Lače Jilorka neumístila, což ještě více vystupňovalo napětí. S vyhlášením prvního místa nás všechny ale za-

plavila obrovská radost a úleva. Děvčata si i se svými vedoucími šly převzít vytoženou a zaslouženou odměnu, která byla výsledkem jejich několikaměsíční tvrdé práce a mnoha hodin intenzivního tréninku. Po obrovském potlesku a společném focení byly hlášeny výsledky kategorie hip-hop. Název skupiny Owen style zazněl při vyhlášení druhého místa a i ona sklídila potlesk a jásot. Děvčata byla za obsazení druhého místa ráda a náležitě si slávu užívala, i když se v koutku jejich srdcí našlo malé místečko i pro zklamání, protože byly žhavými favoritkami na zlatou pozici. Přesto si ale radost z výhry odrážející jejich několikaměsíční intenzivní přípravu nenechaly vzít a domů si hrdě odvážely pohár i dárkový balík plný sladkostí.

Ten den jsme se všechny vrátily domů unavené, ale šťastné z tak velkého úspěchu.

text a foto: Mgr. Jana Jeklová
pracovnice RKC Lačo jilo

Krok k úspěšnému studiu?

Kvalitní všeobecné vzdělání, schopnost vyhledávat si vlastní zdroje informací a přistupovat k nim kriticky a schopnost sebeprosazení a prezentace vlastní práce patří k základním předpokladům k tomu, aby se mladý člověk postavil na vlastní nohy a našel práci, která jej bude naplňovat. Pro řadu studentů vede automatická linka ze základní na střední a následně vysokou školu, podporovaná podnětným rodinným zázemím či mimoškolními kurzy. Ne pro všechny žáky a studenty je však tato linka stejně zřejmá a cesta k ní otevřená. Sociologické analýzy potvrzují, že až 42 % romských studentů ze sociálně vyloučeného prostředí opustí školu během prvního ročníku středního školního studia, a to i přesto, že přijímací řízení na školu dob-

ře zvládli a v pochopení školní látky také není často problém. Jak je možné pesimisticky vyhlížející statistiku zlepšit?

Nezisková organizace IQ Roma servis, o. s. se zaměřuje na podporu mladých Romů ve vzdělávání jako na jednu ze svých priorit. Poskytuje pro studenty podpůrný vzdělávací program s názvem Gendalos, propojující školní přípravu s osobnostním rozvojem. Program se snaží cíleně orientovat na to, aby se v případě potřeby dostalo studentům nejen doučování konkrétních předmětů, ale aby studenti pracovali také se svými obavami a nejistotami z neznámého školního prostředí, s bariérami v komunikaci se spolužáky a učiteli a aby se naučili přemýšlet o vlastních životních cílech a budoucnosti, které

působí jako přirozený zdroj motivace pro studium. „Pro oslovení nových studentů organizujeme informativní setkání přímo na školách, kde se studenti dozvědí základní informace o programu Gendalos a mohou zvážít, zdali je pro ně užitečný,“ komentuje Klára Hamplová, vedoucí vzdělávacího týmu. „Pokud pak přijdou do centra, postupně se mohou zapojovat do tematických doučovacích skupin a když mají zájem, hledáme pro ně vhodného mentora, se kterým se vidají individuálně. Na jaro chystáme pro aktuálně spolupracující studenty také workshopy prezentačních dovedností, které už budou hodně praktické a zážitkové.“

Daniela Drnková
koordinátorka projektu
a mentorského programu

Jak jsem chodil do školy

Už je to dávno, velice dávno, kdy jsem šel do první třídy. Psal se rok 1966, s námi v domě bydlela rodina Žigova a jejich dcera Irenka se mnou ten den taky šla prvně do školy.

Celou cestu plakala, tak jsem ji utěšoval: „Neboj se ničeho, Irenko, všechno bude dobré,“ a tak jsme šli. Těšil jsem se, že se naučím číst a psát. Dorazili jsme do školní budovy, ve třídě jsme zasedli do první lavice. Třída se postupně plnila dětmi, víc bylo gadžovských jak romských, nás bylo celkem šest.

Po zazvonění do třídy vstoupila naše paní učitelka. Vypadala starší, jako moje babička, nicméně byla moc hodná a měla nás všechny ráda.

Učila nás písmenka, psát, číst a počítat. Dny a týdny rychle ubíhaly, nadešel konec školního roku. Dostal jsem na vysvědčení velkou dvojku. Otec měl velkou radost, byl na mě pyšný.

Po prázdninách jsem nastoupil do druhé třídy. Co nevidím? Ve třídě kromě mne byly jen gadžovské děti. Kam se poděly ty romské? Jak jsem se později dozvěděl, přeřadili je do nedaleké zvláštní školy. I mou kamarádku Irenku.

Bylo mi smutno, nakonec jsem si zvykl. Po vyučování jsem potkával svoje kamarády a ptal se jich, jak se jim daří v nové škole. Odpovídali, že dobře. Byli spokojeni. Můj otec vždy povídal: „V žádném případě, moje děti do zvláštní „bláznivé“ školy chodit nebudou.“ A tak i zůstalo.

Postupně jsem uměl dobře číst, psát a počítat. Pomáhal jsem rodičům číst a psát dopisy, babičce udržovat kontakt s jejími sestrami na Slovensku. Oni psát ani číst neuměli, do školy nikdy nechodili. Ani nemohli.

Rád jsem se učil, četl a studoval, neboť můj otec vždy říkával: „Bude z tebe vzdělaný člověk a nebudeš se tak dřít jako já.“ Celý svůj život těžce pracoval a nechtěl, aby to potkalo i nás, jeho děti. Dnes mohu jen svým rodičům poděkovat, že mě posílali do školy. Učit se a žít lépe než oni.

Jan Horváth

Sar phiravas andre škola

Imar oda igen čirla, sar geľom andre 1. trjeda. Irinelas pes berš 1966, amenca andro kher Bilovciste tiš bešelas romaňi fajta Žigovci, ta lengeri čhajori, e Irenka, tiš manca geľas andre škola.

Rovelas calo drom, na kamelas te džal, daralas. „Ma dara nič, Iren,“ phenav lake, „džas.“ Lošanavas, hoj šaj phirav andre škola. Aviľam andre, bešľam andre peršo šoros. E trjeda maj has pherdň rakloreňa, roma-ne samas šov čhavore.

Ocho orendar aviľa andre e raňi učitelka. Sas phureder sar miri baba, no sas lachi, kamelas amen savoren.

Sikhľuvahas o literi, polokores te ginel, te rachinel. Khere vakarahas romanes, andre škola gadžikanas, džalas mange mištes. O čhona predžanas, aviľas o 30. junos, agor školake. Chudľom bari dvojka. O dad sas pre mande barikano. Lošanahas, hoj ela amen duj čhon bije škola.

Kola duj čhon pregele sar paňi, pale aviľas semtembros. Džav andre dujto trjeda, so dikhav, sa raklore, kaj hine o romane čhave? Sar man paľis dodžanľom, savoren thode andre zvlaštno škola.

Sas mange pharo pal lende, achiľom andre trjeda korkoro. Na dur paš amari škola sas odi zvlaštno, odoj phirenas mire amala, the e Irenka. Sar avavas andal e škola, dikhavas kole čhavoren u phučavas lendar, sar lenge džal. „Mištes,“ phenenas. Sas odoj spokojne. Aľe miro dad phenelas: „Mire čhavore andre zvlaštno „diliňi“ škola šoha na phirena.“ The avka oda achiľa.

Andre dujto trjeda imar džanavas te ginel, te irinel, ta šigitinavas mira dake, dadeske te irinel o ľila. Tiš mira babake irinavas ľila pre Slovensko khere lakere pheňenge. Akor o Roma na phirnas andre škola, ta nadžanenas te ginel.

Sas man dzeka te sikhľol, bo miro dad kamelas amendar godľaver manušen. Jov kerelas phari butňi u nakamelas, kaj amen tiš te keras phari butňi. Kamelas, kaj amen te dživas feder sar jov.

Akana, sar som phureder, gondolľinav pro miro dad u šaj leske palľikerav, the mira dake, hoj amen bičhavenas andre škola. Te sikhľol, hoj te dživas feder sar jon.

Jan Horváth

Džanes romanes 18

Pojmenování barev

farba	barva
te farbinel	barvit
loľi	červená
lolo	červený
šargo	žlutý/žlutá
belavo	modrý/modrá
kaľi	černá
kalo	černý
parňi	bílá
parno	bílý
želeno	zelený/zelená
phuvalľi	hnědá
phuvalo	hnědý

ľilavo	fialový/fialová
loľi phabaj	červené jablko
loľi phabajori	červené jablíčko
kaľi phuv	černá zem
belave jakha	modré oči
kale bala	černé vlasy
šargo kham	žluté slunce
parno čhon	bílý měsíc

Jan Horváth

Život je jako šachy

Jednou jsi na bílých polích, jindy na černých. Jindy dáváš šach, jindy dostáváš mat, ale nikdy nemůžeš strhnout šachy ze šachovnice a říct: Začneme znova?

Takhle bych přirovnala dnešní vztah mladých lidí. Vraťme se na začátek, kdy Bůh stvořil Adama a Evu. Byli si oba jeden druhému blízcí, po pár dnech se z nich stali hříšníci. Dnešní doba vypráví o tom, že se jeden druhému zalíbí, vypráví se na společný život, jsou spolu nějakou „tu dobu“ a potom se zase rozcházejí. Nevidí nic jiného než to, jak člověk vypadá, jak se obléká, kolik vydělává. Tyhle předpoklady vyhledávají dnešní dívky a ženy. Po tom touží. S litoostí se z nich pak stávají opuštěné ženy, které chtěly jen lásku a byly zneužity. Je milion lidí, kteří nevědí o lásce absolutně nic. Myslí si, že je to jen mít rád. Láska je přece Bůh a Bůh je láska. Umíte si to představit? Bůh by přece nedovolil, aby se ve vztahu dělo něco velmi negativního. Abychom se trápili, abychom plakali a byli smutní. Tyhle zlé věci si dělají lidé sami.

Mám kamaráda, který je velmi šikovný, pohledný kluk. Jednou mi vyprávěl, jak se zamiloval do jedné holky. V té době měl dost dobře placenou práci a bydlel v Praze. Miloval ji celým svým srdcem, jak mi říkal, kupoval jí všechno, na co si jen mohla pomyslet. Časem se jeho holka změnila, vyhledávala kamarádky a nebavil ji život, který s ním žila. On ji přesto dál miloval. Tak ji neustále něčím novým překvapoval. Měla doma snad všechny značkové kabelky, boty a všechno, co si představila. Žil s ní dva roky a poté se rozešli. Během té doby se odstěhoval pryč z Prahy, chtěl začít zase znovu, ale nějak mu to nešlo. Nemohl se zamilovat, najít ženu svých snů, ženu, která by ho brala takového jaký je, s jeho jak špatnými tak i dobrými vlastnostmi. Přišel na to, že ho jeho bývalá přítelkyně jen využila po materiální stránce. Měla v něm jistotu, když potřebovala peníze, věděla, že ji nezklame, a přesto ho opustila. Nemilovala ho, jen ho využívala. Tohle nebyla láska, ale prostředek.

Láska má totiž tři stupně: První stupeň lásky se nazývá chťič, druhý prostředek a třetí nejvyšší stupeň lásky je modlitba. První a druhý stupeň lásky lidé využívají a žijí tím. Cílem těchto nešťastných složek je pak nespokojenost duše. Modlitba je největší a nejtěžší stupeň lásky, tu využívá Bůh a Buddha. Člověk ji najde až po nějaké době. Někdy je to velmi složitá životní etapa pro člověka, ale bohužel je a každý si jí musí projít. Ale nemusí být složitá, záleží na vás, jak vnímáte lásku a druhého člověka. Lidská láska vypráví o tom, že bychom měli milovat lidské vlastnosti, na které si nedokážeme sáhnout. Nelze je vidět, slyšet ani obejmout. Tenhle pocit náleží modlitbě lásky. Podle mého názoru Lásku nelze vyjádřit ani slovy. Láska je plamen, který se člověk učí rozžehnout. Aby měl člověk šťastný život v lásce, nejdřív se musí naučit milovat sám sebe, jakmile se to naučí, potom může milovat ostatní.

Jak si já představuji ideální vztah? Má Pět P: Pravda, Příležitost, Podpora, Přejícnost, Přátelství. Všechno by se mělo odvíjet od lásky, kterou by nejdřív člověk v sobě měl najít. Je třeba hledat odpovědi u sebe a ne někde, kde odpověď neexistuje. Pokuste se změnit to, o čem si myslíte, že je nemožné. Najděte v sobě lásku a chtějte najít víc, mnohem víc než mít rád. Láska je Nejzákladnější vášně, je to síla, která drží pohromadě lidstvo, rod, rodinu a společnost. Bez lásky není život.

S láskou Veronika Kačo
redaktorka romských periodik

Přijďte podpořit mladého romského klavíristu Patrika Kača

KDE: Novojičínský jarmark, kde zahraje a zazpívá PATRIK KAČO – romská popová hudba a koledy.

V KOLIK: 4. 12. 2014 v 15.30 hodin.

KDE: Masarykovo náměstí, Nový Jičín

Patrik Kačo je nedílnou součástí souboru Cikne Čhave, kde hraje na klávesy. Patrik jde ve stopách svého bratra Tomáše Kača. Navštěvoval ZUŠ v Novém Jičíně, obor hra na klavír, byl také členem orchestru. V roce 2010 se přihlásil do hudební soutěže La Sophia, kterou pořádá ředitelka sdružení Yveta Blanarovičová, díky ní poznal a naučil se spolupracovat s mladými muzikanty. Hrál společně s Radkem Čonkou z Brna a Michalem Surmajem z Prahy. Založil hudební seskupení Junior Fortes hrající převážně jazzové, moderní a rockové žánry. Romská hudba je však jeho láskou a velkou motivací. Nebrání se také jazzu, kde vyniká svým temperamentem a silou. Často hraje po různých kavárnách v Novém Jičíně, Ostravě, Valašském Meziříčí. (vk)

Profil umělce můžete najít na www.youtube.com

Gogol Bordello: Cikánský punk, který spojuje celý svět

Zkuste se zeptat některých lidí, co je Gogol Bordello a odpoví vám: „Je to legendární kapela!“ Jejich bouřlivé koncerty zná nejen New York, ale i všechna ostatní města po celém světě. Spojení židovských houslí, cikánské harmoniky a dalších nástrojů s charismatickým vokálem Eugena Hutze, jehož navoskovaný knír i při poslední skladbě na koncertě drží ideální tvar, tvoří zcela unikátní zvuk. Zcela jedinečný styl, se kterým kapela vstoupila do srdcí svých fanoušků po celém světě, sám Hutz nazývá Gipsy Punk (Cikánský punk). Hudba, kterou produkuje Gogol Bordello, nese v sobě prvky cikánského a židovského folkloru, který se vyvíjel dlouhá staletí na Ukrajině, odkud Eugen pochází.

Kapela vznikla v roce 1999, když se Hutz přestěhoval do New York City a ve stejném roce vyšel první singl, poté následovalo několik řadových alb, stejně jako evropské turné. New York Times je popisují takto: „Gogol Bordello se v New Yorku stali undergroundovým fenoménem se svým stylem odporu ke globalizaci. Jejich zvuk je chraptivý, sladký, melodický, bezstarostně energický jako punk a cikánská hudba, které je inspirovali. Imigranti a Romové po celém světě milují Gogol Bordello, protože v jejich písních slyší zvuky svých kořenů stejně jako slova ze svých rodných jazyků. Téměř každá píseň je baladou o cestování, sociálních problémech imigrantů nebo o lásce.

Žádné album skupiny není jako předchozí. „Je to přirozený životní tok! Víte, když lidi jsou schopni vidět do svého nitra, jestli jsou to opravdu dobrodruzi cestující do vlastních duší, dříve nebo později pochopí, že v tomto světě existuje jenom jedna identita...a tato identita se jmenuje člověk. Nezáleží na tom, odkud jsi a kým se snažíš být. Všechna občanství a národnosti ve světě jsou jen maškaráda. Některé

masky jsou lepší, některé jsou dokonce úplně skvělé, ale to co nás tady doopravdy spojuje, je vědomí kolektivní zkušenosti na této planetě,“ řekl v rozhovoru Eugen Hutz.

Po albu nazpívaném v ruštině *Moja Ciganiáda*, věnovaném převážně tématům imigrace, globalizace, vzpomínky na rodná místa na Ukrajině a v Rusku, láska a touha po cestování, kapela vloni vydala své sedmé studiové album *Pura Vida Conspiracy*. Na rozdíl od všech předchozích alb, jejichž intenzita se nedá popsat slovy, nové album je pomalejší a mnohem více zádušné a propojené napříč kulturami Latinské Ameriky a zemí bývalého Sovětského svazu. „Al-

bum není odpovědí na poptávku trhu, ale přirozená etapa našeho vývoje. Jsme na cestě propojování a sdílení kultur. Mnoho lidí na světě si neuvědomuje skutečnost této jediné společné cesty. Řeší stále takové nesmysly, jako je jejich původ a původ jejich sousedů, množství peněz na účtech a podobný prkotiny,“ vysvětluje Eugen Hutz.

„Zjistili jsme, že východoevropský a jihoamerický folklór má hrozně moc společných zvuků a ornamentů. Uvědomili jsme si, že by byla hloupost to nespojit... v chaosu je náš řád,“ dodal člen kapely Pedro Erazo-Segovia.

Sabir Agalarov
foto: Kadellar

Pomáháme Romům – Česká výprava na Ukrajinu

Dokončení ze str. 1

šihó tábora Volovetsk nedaleko Koločavy, den před návštěvou tábora ve Svaljansku. Po špatně průjezdné cestě k táboru mohl vyjet jen Radimův Jeep a koňmi zapřažené vozy místních obyvatel. Romové český zájezd přivítali přátelsky, dospělí i děti vyběhli do dvora. Romská žena s dítětem na rukou ihned prosila, abychom jí poskytli tlakové obvazy pro jejího muže, který si zlomil nohu. Nic takového jsme s sebou neměli, a tak po krátké diskusi s místními se začaly rozdávat věci. Po několika šarvátkách mezi místními věci byly rozdány. „Hmotná pomoc byla reálnou pomocí před zimou. Nakolik ji skutečně potřebovali, nevíme. Věci, které jsme přivezli, spíše sloužily jako vstupenka do gheta a způsob naší sebe prezentace, a to se mi nelíbilo,“ sděluje svoje pocity student divadelní fakulty JAMU a aktivista Jan Neubauer. „Učíme je brát to, co jim někdo dává, neučíme je něco chtít a realizovat své sny,“ dodal.

Na rozdíl od loňské výpravy pod vedením Radima Kupce, která byla zaměřená na stavbu domu pro romskou ženu s dcerou, letošní byla zaměřena více jako turistická. „Letos na Ukrajinu jela výprava složená z mnohem více lidí než vloni. Vznikla spousta nových vztahů a kamarádství, několik lidí projeвило zájem o další cestu, která bude na jaře a bude pracovní. Budeme stavět hřiště. Letos jsme jen rozdali materiální pomoc a zkontrolovali Mariin dům,“ vysvětluje důvod cesty Radim.

Po rozdáni věcí ve Volovetsku se výprava vydala do Svaljanského velkého tábora za Marii a ostatními Romy. Okolo třetí hodiny odpoledne jsme se potkali s obyvateli velkého tábora. Tým dokumentaristů zahájil instalaci projektoru, prostřednictvím kterého byl na jeden z domů v osadě Romům promítnut film *Maria a Maria* natočený vloni. Jelikož pro všechny se ne našlo u plátna místo, část mladých Romů postávala u ohně. Po setmění následovalo pouštění lampionů. Každý lampion, který se vznášel do večerního nebe, doprovázel mohutný aplaus, jakého se často nedostane ani známým českým hudebním kapelám na koncertech. „Děcka se

dokázaly sejít a okamžitě dělat společné aktivity, sledovat film, pouštět lampiony, tančit a zlobit. Já viděl stovku malých kamarádů, kteří byli šťastní za ty lampiony, i když jich pár sestřelili šutry, za to kolečko, kde tancovali i za ten film,“ konstatuje své postřehy Radim Kupec.

Po shlédnutí filmu a pouštění lampionů účastníci expedice začali rozdávat humanitární pomoc. Ve tmě neroztřídně oblečení a hračky se vysypaly na dvůr mezi domy. Následoval dokumentovaný boj o věci. Někdo odešel se spoustou darů, jiný s nepořízenou. Část Romů se přebírá materiální pomoci neúčastnila a jen z kopečka natáčela průběh večera na chytré telefony, část žertovala u ohně. „Zůstalo pro mě záhadou, co jsme chtěli dětem tentokrát dát. Nedali jsme jim pocit, že nám na nich záleží. Dali jsme jim oblečení, které se bude hodit, ale bez kterého by se asi obešli. Promítli jsme jim film v jazyce, kterému nerozumí. Dali jsme jim pocit krivdy, neboť ne každý od nás dostal rovný dílem. Za to, co jsme jim dali, bychom se měli omluvit, neboť jsme jim dali důvod chovat se nedůstojně. Viděli nás jako dárce, které jejich skutečný život nezajímá,“ řekla svůj názor účastnice expedice, novinářka Ludmila Bargerová. „Všechny věci mezi sebou přerozdělí, nemám o to obavy. Žádný jiný model distribuce humanitární pomoci zatím neexistuje. Mám zkušenosti z předávání věcí v Čečensku i v Afghánistánu. Tohle, co jste viděli, je jen slabý odvar toho, co se jinde děje,“ vysvětlil Radim Kupec.

Když skončí s předáváním humanitární pomoci, všichni se rychle přesouvají ke svým vozům. Skupina je rozdělená na ty, kteří mají ze sebe dobrý pocit a na ty, v jejichž srdcích utkvěla rozpačitost. „Návštěva romských osad pro mě byla iniciačním zážitkem. Teprve v kontaktu s lidmi, kterým směřujeme naši 'pomoc', jsem si uvědomila, jak jsou takové zásahy ošidné, pokud je člověk dělá nepoučeně, i když s dobrou vůlí. Problém tkví už v samotném slově 'pomoc', protože evokuje závislost. 'Dar' nebo 'vezeme vám nějaké zimní oblečení po našich dětech, které už z toho vyrostly' by bylo mnohem férovější ozna-

čení. Druhým problémem, který si uvědomili mnozí z nás, je samotný kontakt s místní komunitou. Pokud do osady vtrhne pár desítek lidí s foťáky a kamerami, proměňuje se domov místních obyvatel ve scénu, kulisu. Od úplného pocitu zmaru mě vlastně vytrhlo až zjištění, že zatímco my si fotíme tahanice o pytle s oblečením, místní pubertáci si fotí nás, legrační postavičky, které jim zinscenovaly zábavné skeče,“ popisuje svoji zkušenost aktivistka Barbora Antonová.

Projekt zvelebování romského tábora ve Svaljansku ale nekončí. Organizátoři výstavby domu pro Marii a její dceru se sem v příštím roce na jaře vrátí znovu. „S dalšími dvanácti dobrovolníky, z nichž polovina jsou čeští miliardáři, hodláme holýma rukama vybudovat pro místní komunitní sportovní a relaxační centrum. Hřiště chceme postavit před Mariiným domem, tam kde je dnes ohniště a odpadky. Bude to dřevěný obdélník, 15 metrů na šířku a 40 metrů na délku. Hřiště bude stát asi 30 000 Kč a dřevo na něj poskytnou správci národního přírodního parku Sinevir. Součástí hřiště bude opičí dráha s prolézačkama, skluzavka, lavice pro dospělé. Projekt bude mít dva téměř vědecké výstupy. Zaprvé nás zajímá, zda si děti budou hrát a dodržovat okolo pořádek a druhý výstup je odpověď na otázku, zda hřiště přes zimu neztopí. Každý náš projekt je sociální prvotina a nikdy nevíme, jak nakonec dopadne,“ vypráví o svých dalších plánech Radim Kupec.

Byli jsme svědky dobrého záměru, který nebyl ideálně realizován. Romové ve Svaljanském táboře nejsou hloupí. Děti chodí do školy a někteří se velice dobře učí. Kromě materiální pomoci ve formě použitého oblečení a starých hraček, by měly výpravy z České republiky s sebou vozit „know how“, jak Romy rozvinout jako osobnosti a poskytnout jim materiál potřebný pro vzdělání a osobní rozvoj, včetně možnosti dále se vzdělávat na středních a vysokých školách. Výstavba sportovního hřiště by se snad mohla stát prvním krůčkem správným směrem.

text a foto: Sabir Agalarov

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram. 2, 4, 11, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 9, zast. Dětská nemocnice

MUZEUM ROMSKÉ KULTURY

Program na říjen–prosinec 2014

OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17¹⁵)

VÝSTAVY

Století pohrom – století zázraků Rudolfa Dzurka

Uhnané skleněné mozaiky a sochy unikátního tvůrce (1941–2013) včetně zápůjček od soukromých majitelů. Rozsáhlá výstava bude instalována ve všech výstavních prostorách muzea. Na dlouhou dobu poslední příležitost vidět dílo uznávaného naivisty a nejúspěšnějšího romského výtvarníka u nás. Na převoz choulostivá křehká díla budou po skončení výstavy opět na desítky let uložena v depozitářích.

Místo konání: MRK 23. 10. 2014–20. 3. 2015

AKCE

Verdikt v Maďarsku

Tři roky sledoval štáb filmu Verdikt v Maďarsku soud se čtyřmi přívrženci krajní pravice, kteří byli obviněni ze série rasově motivovaných vražd šesti Romů, včetně dětí. Dopadení pachatelů trvalo více než rok, samotné projednávání případu se vleklo zejména kvůli nedostatku důkazů a zásadním pochybením policie. Verdikt v Maďarsku/Maďarsko, SRN/2013/108 min. Místo konání: Moravská zemská knihovna, Kounicova 3a, Brno 11. 12. v 18 hod.

Otevírací doba • po a so zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • ne 10–18, poslední vstup 17¹⁵

Hledáme muzikanty

KYTARISTU

který je schopný hrát převážně kvalitní doprovod – sólová hra vítaná.

KLÁVESISTU

schopného hrát převážně jednoduché jazzové prvky a především poctivý, harmonický doprovod, do všech stylů, dnešní moderní pop-music.

O NÁS

Jsme začínající kapela z Prahy. Zkušebnu s vybavením máme na Hájích. Po naskoušení repertoáru, možnost dlouhodobé spolupráce. Hrajeme – moderní muziku, pop-music, jazz, funky a romské.

VÁŽNÍ ZÁJEMCI, VOLEJTE!

Vojta – ☎ 608 565 633
Honza – ☎ 604 320 807

Palikeras / děkujeme
A těšíme se na spolupráci!

Dávné vzpomínky

Marnost nad marností, ale jak krásná...

Karel Oswald

Karel Oswald: Dávné vzpomínky

Příběh rodiny Holomkových, o kterém kniha vypráví, se odehrává v první polovině 20. století. V době, kdy Holomkovi žili na Moravě již po několik generací, a v době, kdy se v Evropě schylovalo pod stínem nacismu k tragickému osudovému přeryvu romských dějin.

„Dávné vzpomínky“ jsou založené na autobiografii vypravěče, který v závěru sympaticky otevřeně své dílo komentuje: „*ten příběh je pravdivý od první do poslední řádky. Pravda, něco jsem trochu přidal, něco domyslel, změnil některá jména a místa. Jinak ale je vše pravda pravdoucí!*...“

Knihu je možno objednat na adrese redakce nebo na holomkova@srnm.cz

Cena 100 Kč + poštovné

Nabízíme starší ročníky Romano hangos.

Cena jednoho ročníku 100,– Kč + poštovné.

Objednávky na: 545 246 673

nebo: holomkova@srnm.cz

Předplatné Romano hangos

příjmení, jméno:
název organizace:
adresa, PSČ:
e-mail: telefon:
počet objednaných výtisků:
způsob platby: ☐ hotově ☐ složenkou
☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:
☐ bankovním převodem na fakturu

vyplněný formulář zašlete na adresu:

Romano hangos, Bratislavská 65a, Brno 602 00.

Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100

cena předplatného pro rok 2014 je 280 Kč

Vydávání Romano hangos podporuje

Ministerstvo kultury České republiky

Adresa redakce Romano hangos a Společenství Romů na Moravě

Bratislavská 65a, Brno 602 00

tel.: 545 246 673 www.srnm.cz

číslo účtu: 27-488570217/0100

